

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Secția a II-a civilă

Decizia nr. 1755/2022

Ședința publică din data de 27 septembrie 2022

Asupra recursului de față, reține următoarele:

Prin cererea de arbitraj înregistrată pe rolul Curții de Arbitraj Comercial și Maritim de pe lângă Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța la 15 martie 2021, sub nr. x/2021, reclamanta A. S.R.L. a solicitat obligarea părții B. S.A. la încheierea unui act adițional la contractul de închiriere nr. x din 17 decembrie 2004 prin punerea sa în acord cu caietul de sarcini, în sensul modificării termenului inițial de valabilitate a contractului din 30 iunie 2021 cu cel din 16 decembrie 2024.

În drept, au fost invocate dispozițiile art. 969 și 1.075 C. civ. din 1864.

Prin sentința arbitrală nr. 1 din 11 mai 2021, Curtea de Arbitraj Comercial și Maritim de pe lângă Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța a admis acțiunea arbitrală și a obligat-o pe pârâtă să încheie cu reclamanta un act adițional la contractul de închiriere prin punerea sa în acord cu caietul de sarcini, în sensul modificării termenului inițial de valabilitate a contractului cu cel din 16 decembrie 2024 și să plătească reclamantei cheltuielile de judecată în cuantum de 48.588,73 RON.

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel Constanța sub nr. x/2021, B. S.A. a solicitat anularea sentinței arbitrale și, în urma rejudecării, respingerea acțiunii ca nefondată, în temeiul art. 608 alin. (1) lit. h) raportat la art. 613 C. proc. civ.

Municipiul Constanța și Primarul Municipiului Constanța au formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea B. S.A., care a fost admisă în principiu la termenul din 27 octombrie 2021.

Prin decizia civilă nr. 4 din 3 noiembrie 2021, Curtea de Apel Constanța, secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a admis acțiunea în anulare și cererea de intervenție accesorie, a anulat sentința arbitrală și, în urma rejudecării, a respins acțiunea ca nefondată și a obligat-o pe pârâtă la plata către reclamantă a cheltuielilor de judecată în cuantum de 100 RON.

Împotriva acestei decizii, reclamanta a declarat recurs prin care a solicitat admiterea căii de atac, casarea deciziei atacate și trimiterea cauzei spre o nouă judecată aceleiași instanțe.

În motivare, autoarea recursului a relatat istoricul litigiului, după care a susținut că sunt incidente motivele de casare prevăzute de art. 488 alin. (1) pct. 5-6 și 8 C. proc. civ.

În cadrul primului motiv de casare invocat, a învederat că instanța a încălcat principiul disponibilității consacrat de art. 9 C. proc. civ.

În concret, a arătat că instanța a anulat hotărârea arbitrală în baza motivului prevăzut de art. 608 alin. (1) lit. h) C. proc. civ., reținând că a fost încălcată norma imperativă de la art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999.

Sub acest aspect, a subliniat că această normă nu figurează printre dispozițiile legale invocate de intimata-pârâtă în motivarea acțiunii în anulare.

În acest sens, a arătat că partea adversă a făcut o simplă referire la art. 35 alin. (1) din O.G. nr. 22/1999, însă nu și la alin. (2) al aceluiași articol.

În acest context, a subliniat că instanța de fond a dat mai mult decât s-a cerut, întrucât nu a fost investită cu un motiv de anulare care să vizeze norma de la art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999.

Subsumat motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ., autoarea recursului a susținut că decizia atacată cuprinde numai motive străine de natura pricinii, întrucât s-a întemeiat exclusiv pe o normă care nu era în vigoare la momentul încheierii contractului de închiriere.

În cadrul motivului prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., a arătat că instanța a aplicat art. 35 alin. (2) din O.G.

nr. 22/1999, deși acest text de lege a intrat în vigoare ulterior încheierii contractului de închiriere.

Astfel, a arătat că art. 35 din O.G. nr. 22/1999 a fost introdus în anul 2007 și se referea la regulamentul de închiriere a bunurilor din domeniul public, iar nu la termenul de închiriere a bunurilor din domeniul privat al statului.

În continuare, a menționat că reglementarea închirierilor s-a extins cu privire la întreaga infrastructură de transport naval în anul 2010.

Subsecvent acestui aspect, a subliniat că abia în anul 2017 a fost reglementat un termen cu privire la închirierea infrastructurii de transport naval.

În acest sens, a subliniat termenul de închiriere stabilit prin ultima modificare a O.G. nr. 22/1999 era limitat la durata de valabilitate a concesiunii generale a portului, care însă putea fi depășită de durata investițiilor făcute de locatar.

În acest context, a precizat că în O.G. nr. 22/1999 nu exista o prevedere cu privire la închirierea bunurilor la momentul încheierii contractului din 2004 și nici la momentul nașterii dreptului de a modifica termenul de valabilitate a contractului în baza caietului de sarcini.

A mai arătat norma de la art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999 nu are caracter imperativ, deoarece alin. (3) al aceluiași articol permite extinderea termenului de închiriere cu depășirea duratei concesiunii în ipoteza efectuării unor investiții agreeate contractual.

Totodată, a învederat că art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999 nu se referă la bunurile aflate în proprietatea privată a administrațiilor portuare, ci la bunurile aflate în domeniul public.

Ca atare, autoarea recursului a conchis că acest text de lege nu era aplicabil în cauză, întrucât contractul de închiriere dedus judecății are ca obiect bunuri aflate în domeniul privat.

Intimata-pârâtă a depus întâmpinare prin care a solicitat respingerea recursului ca inadmisibil și, în subsidiar, ca nefondat.

Recurenta-reclamantă a depus răspuns la întâmpinare prin care a solicitat respingerea excepției inadmisibilității recursului.

Această excepție a fost respinsă la termenul din 27 septembrie 2022 pentru motivele expuse în practica prezentei decizii.

Examinând decizia recurată în raport cu motivele invocate și dispozițiile legale incidente, Înalta Curte reține următoarele:

Recurenta-reclamantă susține, în esență, că instanța a încălcat principiul disponibilității, întrucât soluția atacată s-a întemeiat pe art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999, care însă nu a figurat printre dispozițiile invocate de intimata-pârâtă în motivarea acțiunii în anulare.

Aceste critici se încadrează în motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ., conform căruia se poate cere casarea hotărârii date cu încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității.

Potrivit art. 9 alin. (2) C. proc. civ., "obiectul și limitele procesului sunt stabilite prin cererile și apărările părților."

Analiza acestui text de lege relevă că obiectul și limitele procesului sunt guvernate de principiul disponibilității, aceasta fiind stabilite prin cererile și apărările părților.

Verificând respectarea acestui principiu, Înalta Curte reține că intimata-pârâtă a invocat prin acțiunea în anulare motivul prevăzut de art. 613 alin. (1) lit. h) C. proc. civ. inclusiv din perspectiva încălcării art. 35 din O.G. nr. 22/1999 .

Evocarea acestei norme în susținerea motivului de anulare a vizat și alin. (2) al art. 35 din O.G. nr. 22/1999, din moment ce în motivarea acțiunii în anulare s-a susținut că pârâta nu putea subcontracta, nici măcar retroactiv, un dezmembrământ al drepturilor sale izvorâte dintr-un contract de concesiune pe o perioadă mai lungă decât permitea concesiunea la momentul subcontractării inițiale .

Aceste susțineri vizează chiar ipoteza reglementată de art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999, conform căruia "contractele de închiriere de infrastructură de transport naval se vor încheia pe o perioadă care nu va putea depăși perioada concesiunii prevăzute la art. 30 alin. (2) și vor conține cel puțin clauzele prevăzute la art. 34 lit. a), b), c), e), f), h) și i)."

Prin urmare, criticile subsumate motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 5 C. proc. civ. sunt nefondate.

Recurenta-reclamantă mai susține că decizia atacată cuprinde numai motive străine de natura pricinii, întrucât s-a întemeiat exclusiv pe o normă care nu era în vigoare la momentul încheierii contractului de închiriere.

Aceste critici se încadrează în motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ., potrivit căruia se poate cere casarea hotărârii care nu cuprinde motivele pe care se întemeiază sau când cuprinde motive contradictorii ori numai motive străine de natura cauzei.

Ipoteza referitoare la motivele străine de natura cauzei vizează lipsa oricărei legături între motivele reținute de instanță și pricina dedusă judecătii, și anume considerentele supraabundente, care nu sprijină și nici nu justifică soluția din dispozitiv.

Or, considerentele expuse în motivarea soluției de anulare a sentinței arbitrale prin prisma art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999 au legătură cu cauza dedusă judecătii, nefiind astfel incident motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 6 C. proc. civ.

Chestiunea aplicabilității în cauză a unei norme de drept material poate fi însă examinată în cadrul motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ., conform căruia se poate cere casarea hotărârii date cu încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material.

Subsumat acestui motiv, recurenta-reclamantă susține că instanța a reținut incidența în cauză a art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999, deși acest text de lege nu era în vigoare la momentul încheierii contractului de închiriere.

Înalta Curte reține că instanța investită cu soluționarea acțiunii în anulare a apreciat că dispozițiile imperative de la art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999 au fost încălcate de către tribunalul arbitral, ca urmare a modificării duratei închirierii inițiale peste termenul pentru care se putea încheia valabil contractul de închiriere.

Dispozițiile art. 35 alin. (2) din O.G. nr. 22/1999, care au fundamentat soluția de anulare a sentinței arbitrale, nu erau însă în vigoare la momentul încheierii contractului de închiriere nr. x din 17 decembrie 2004.

Astfel, alin. (2) al art. 35 din O.G. nr. 22/1999 a fost introdus prin art. I pct. 40 din Legea nr. 235/2017, care a intrat în vigoare la 10 decembrie 2017.

Anterior acestei modificări, art. 35 din O.G. nr. 22/1999 avea un singur alineat, care fusese introdus prin art. 27⁷ din O.U.G. nr. 86/2007 și renumerotat în urma republicării O.G. nr. 22/1999.

Deși O.U.G. nr. 86/2007 a intrat în vigoare la 18 octombrie 2007, acest act normativ cuprindea și dispoziții tranzitorii la art. II alin. (5) și (10), aplicabile contractelor în curs de executare.

Aceste dispoziții nu au fost avute în vedere de către instanța investită cu soluționarea acțiunii în anulare, care s-a rezumat la fundamentarea soluției sale pe o dispoziție legală inaplicabilă raportului juridic dedus judecătii, conform principiului *tempus regit actum*.

La data perfectării actului juridic dedus judecătii, erau aplicabile dispozițiile relevante cuprinse în Legea nr. 219/1998 și H.G. nr. 216/1998. Acestor norme li se adaugă, în mod corespunzător prevederile legale tranzitorii cuprinse în art. II alin. (5) și (10) din O.U.G. nr. 86/2007, complet ignorate de instanța investită cu acțiunea în anulare hotărâre arbitrală.

Prin urmare, pronunțarea soluției de anulare a sentinței arbitrale în temeiul unei norme inaplicabile în cauză atrage incidența motivului de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 C. proc. civ.

Pentru aceste motive, în temeiul art. 497 teza I C. proc. civ., Înalta Curte va admite recursul declarat de recurenta-reclamantă împotriva deciziei atacate, pe care o va casa și va trimite cauza spre o nouă judecată aceleiași curți de apel.

În rejudecare, instanța va avea în vedere și celelalte dispoziții legale invocate prin acțiunea în anulare din perspectiva motivului prevăzut de art. 608 alin. (1) lit. h) C. proc. civ., urmând a stabili dacă acestea erau aplicabile raportului juridic dedus judecătii.

PENTRU ACESTE MOTIVE

ÎN NUMELE LEGII

D E C I D E

Admite recursul declarat de recurenta-reclamantă A. S.R.L. împotriva deciziei civile nr. 4 din 3 noiembrie 2021, pronunțată de Curtea de Apel Constanța, secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal.

Casează decizia atacată și trimite cauza spre o nouă judecată aceleiași curți de apel.

Definitivă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 27 septembrie 2022.